

fi ha tingut sempre *-e-* davant la *-zi* final, de totes les mencions antigues i modernes.

b) Segons J. Ribera (*Dis. y Op.*), i SSiv. (*Nomencl.*, p. 7): «de la tribu de *Xemesa*». També impossible fonèticament, a causa de la *ġ* inicial (mai *X-*), constant en la dotzena de dades antigues que hem citat; també perquè una *-z-* sonora, en un arabisme, no pot venir més que d'una *-z-* aràbiga, mai d'una *s* sorda de l'àrab; notem que si fos adjectiu ètnic també seria improbable llavors que dugués article *Al-*: i ja hem vist que aquest *Al-* hi és constant des de la primera data, 1249.

c) El camí més fressat seria partir del mot aràbic ben conegut *ġabbās* 'algepser, guixaire', fr. «plâtrier» (del qual hem consignat abundor de testimonis aràbics (més amunt, a prop. d'*Algebassó*). El plural de *ġabbās* sonaria vulgarment *al-ġabbāsīn* 'els algepsers', i tenint en compte l'ús d'aqueixos plurals com a abstracte dels noms d'ofici (que hem documentat a propòsit d'*Alfarrasí*, *Alfagerí*, *Alfardí*, *Algebassó*), tindria el sentit de 'algepseria, guixeria'.

Podríem, doncs, suposar que en **Algebessin* s'hagués canviat la *-b-* en *-m-* per propagació de la nasalitat de la *-n* final. Aquesta etimologia ja fóra sostenible com a aplicable al conjunt fonètic del nom. Que allí prop hi hagués algepsers és possible encara que no ens consti; només es podria al·legar que hi ha un camí dels algepsers que va des de Carlet a Albalat de la Ribera, no pas a Algemesí, si bé no n'és lluny. Però resten dues fortes objeccions fonètiques: la *-m-* és constant des de les primeres dades i seria sorprenent que no s'hi vegi la *-n* (ja hem vist que *-i* sense *-n* es troba des del principi amb caràcter molt predominant en tota la documentació). Però hi ha sobretot una objecció fonètica encara més forta: la *-z-* sonora en els arabismes ve sempre d'una *-z-* aràbiga, mai d'una *-s-*.

d) Tot obstacle fonètic desapareix si partim de l'arrel aràbiga *ġmz* que és ben coneguda en el sentit de 'anar ràpidament', 'caminar amb pas ràpid'. De tota arrel aràbiga es formen noms d'ofici amb *ā* duplicant la consonant medial: *ġammāz* seria 'el qui transporta', i, amb *al-* + plural, *al-ġammāzīn* podria significar 'els bastaixos, els qui transporten'. Amb aquest ètmon tindríem ja una base fonètica irreprotxable, i l'ús del plural de tals noms amb el caràcter d'abstractes ha quedat ben documentat en el paràgraf anterior i en els nostres articles *Alfarrasí*, *Alfagerí*, *Alfardí*, cast. *Zacatín* etc. Llavors *Al-ġammāzīn* designaria 'un campament de transportadors'; i la situació d'Algemesí en la cruïlla de les dues carreteres màximes del P. Val. fóra ben adequada a aquest sentit.

No hi ha altra objecció que una de ben seriosa: la raresa del mot *ġammāz* en àrab: manca en *RMa* i en Beaussier; i Dozy no confirma aquest significat, si bé reconeix que està fundat en les dades del lexicògraf Murtada i en el text d'un historiador clàssic (el Taalibí) segons les interpretacions de Lane i de De Goeje. El mateix Dozy (*Suppl.* I, 213) confirma *ġammāz* en el sentit de 'camell' [també en els lexicògrafs Hélot i Hubert], que podem considerar 'el transportador per excel·lència', entre els àrabs i els moros. En-

cara que no en tinguem gaire informació hispanoàrab, de tota manera l'arrel *ġmz* no és estranya a *RMa*, que la dóna en *iv* forma a l'article «complere» (*ġanġamaz anġamaz* 304.4f.). Per acceptar-ho, doncs, podríem fer els ulls grossos a la manca de *-n* en la variant que predomina des dels orígens.

e) Com que Algemesí degué ser des d'antic un bon centre de transport pel Xúquer, riu avall, ja sense gaire obstacle (des d'allà el riu ja va sense retombs ni illes, ja quasi en línia recta) fins a Sueca, Cullera i la mar, més desembarassat ja que Alzira, potser es tractarà d'un compost format amb *zi*, abstracte que designa en conjunt la idea d'equip, aparellament; en escriptors de llengua viva: «équipement d'une flotte» (*Qartās*), «harnais, tout l'équipage d'un cheval» (Idrisí etc.), «pompe, appareil superbe» (*Qartās*) (Dozy, *Suppl.* I, 616), «habitus corporis»; també *RMa* 114, a l'arrel *zyy* (p. 412).

Així, doncs, partiríem d'un compost *ġama^c* (més aviat que del femení *ġamā^ca*, tots dos designant una collectivitat de persones o d'habitats): *jamāa* «ayuntamiento, concejo» *PAlc* 95b33, «paroisse, quartier d'une ville», «ordre, corporation», «maisonnée» (Dozy I, 215-6), *ġama^c* «foule, troupe d'hommes», *ġamā^ca* «société, assemblée» (Belot). Del primer ve el val. meridional *jama* 'canilla', de l'altre el cat. *aljama* (*DECat* I, 202b11, 6). Com que *Algemesí* era incomparablement menys important que Alzira —i encara menys en el S. XIII i abans—, és versemblant que de primer fos mirat com una mera partida rural, riberenca, una barriada forana, on s'estacionarien barcasses, quan allà el riu era encara més navegable.

En conclusió l'ètmon seria *ġama^c āz-zī* 'la barriada de l'arsenal, de les barcasses', 'l'aplec o colla dels barquers, o treballadors en rais'. Des d'on l'evolució fonètica fins a *-ġemezi* és normal. *Al-* s'hi degué afegir a manera d'article aràbic o català a mesura que el compost s'anava soldant més i més, fins a perdre's la noció d'un compost aràbic (cf. *Alcudiarrum*, supra; *Almuradiel*, prov. Ciudad Real etc.). Això no exclou, d'altra banda, que s'hi ajuntés transport per terra, amb animals corredors o bastaixos a peu, segons la hipòtesi d).

En conjunt aquesta alternativa és més convincent que d), sobretot vist que ens permet eludir els obstacles i escepticisme que Dozy oposa a l'ús real de *ġammāz* (*Suppl.* I, 213), i el fet que aquesta arrel no estigui gaire documentada en les fonts lexicals de l'àrab viu a Espanya ni Algèria (no en *PAlc*, Dozy, Beaussier). La conclusió és que les pistes a i b són absolutament indefensables; c xoca amb gravíssima inversemblança fonètica; l'ètmon d amb la incredulitat dels millors filòlegs arabistes; i per tant, sense negar del tot la possibilitat d'aquesta, ens hem de decidir per l'última.

Algemira (Cardener): «torrentem de A.» afr. de Sorba en direcció oposada a la de l'Aigua d'Ora, any 1099 (Arx. de Solsona): del NP ARGIMIR (Först. 145), per dissimilació: a Cat. *Argemirus* a. 979, *Argi-* 981,